

Glagwa klokvormige schilden van de Wandala

De klokvormige schilden, *glagwa*, waren aanvankelijk gemaakt van runderleer. Later ontstonden schilden met dezelfde vorm gemaakt van plaatijzer.

1. Een van leer (rond) gemaakt schild met het meest voorkomende hoofdmotief: een symmetrisch, radiair patroon van soms rood ingekleurde lijnen, 84 x 48 cm.

Foto Sir Rickshaw

2. Voor- en achterzijde van een leren dansschild dat gebruikt werd bij begrafenissen. Een bijzonderheid van dit type schild is dat de huidzijde van het leer zich aan de achterzijde van het schild bevindt en de bevestiging van het handvat er aan de achterzijde er netter uitziet dan de voorzijde.

Foto's

HamillGallery.com

De schilden die tot enkele jaren na WOII gebruikt werden, hebben een symmetrische decoratie van banen die radiaal vanuit de verhevenheid in het midden (de *umbo*) lopen. Tussen de radiaire vaak met oker gekleurde banen zijn strepen of noppen en soms rondjes aangebracht. De schilden van ijzer zijn altijd (voor zover ik gezien heb) gedecoreerd met in het ijzer gedreven verhevenheden, maar de

toegepaste patronen hiervan verschillen nogal. Zowel bij de leren als bij de later vervaardigde, ijzeren schilden is de rand ter versteviging omgeslagen.

De Wandala

De Wandala wonen in het noorden van Kameroen en

het aangrenzende deel van Nigeria. Kameroen, dat in 1961 ontstond uit een Frans en een Engels deel, is een smeltkroes van tientallen volkjes en talen en kende vroeger talrijke koninkrijkes. Een van die koninkrijken, het grote koninkrijk van de Wandala, kende zijn bloei rond

3. Een schild gemaakt van plaat-ijzer, 89 x 51 cm, met een detail van het handvat en de wijze van bevestiging ervan aan het schild.

Foto Anja Ditzel, coll. Justus Houthuesen

4. Een ijzeren Wandala schild.

Foto Kunstveilinghuis Zemanek-Münster

5. Een schild van de Kirdi, Fali of Mofu, ijzer, 86 x 52 (midden) - 70 (onder) cm, eerste helft 20ste eeuw.

Foto Dorotheum Wenen, veiling-catalogus 9.6.2016

3

4

5

Kameroen met de in de tekst genoemde volken. Rood de Wandala, paars, de Guduf en geel de Zulgo.

Bron etnolinguistische kaart André Smit

het eind van de 18e eeuw. De Wandala, Soennitische islamieten, bewonen nu een veel kleiner gebied ten noorden van het Mandara-gebergte.

Naburige stammen maakten soortgelijke schilden, vaak met een iets afwijkende vorm, decoratie en afmeting. Soms gebruikten zij olifantenleer. Van de Guduf en Zulgo is bekend dat zij schilden voor de handel maakten.

Literatuur

Benitez-Johannot, P. & Barbier, J.P. (2000). *Shields from the Collections of the Barbier-Mueller Museum*. New York: Prestel.